

LATWI (237) *ai*

łatwi (208), **łatwy** (27); łątwi *a.* łątwy (2); łątwi *BierEz* (5), *OpecŻywSandR*, *FalZioł*, *GlabGad*, *MurzNT*, *GliczKsiąż*, *GroicPorz* (4), *GroicPorzRej*, *KrowObr* (3), *Leop*, *OrzRozm* (2), *BielKron*, *KwiatKsiąż* (5), *OrzQuin*, *SienLek* (8), *GórnDworz* (17), *KuczbKat* (2), *BudBib*, *Strum*, *BiałKaz*, *CzechRozm*, *KarnNap*, *Oczko* (7), *CzechEp* (3), *NiemObr*, *KochPieś*, *KochProp*, *GostGosp* (5), *GostGospSieb*, *KołąkSzczęśl*, *RybGęśli*, *JanNKarGórn*, *CiekPotr* (2), *PaxLiz*; łątwy *SarnUzn* (2), *StryjKron* (2), *GórnRozm* (2), *ActReg* (3); łątwi : łątwy *MurzHist* (1 : 1), *Mącz* (64 : 10), *Calag* (1 : 1), *Calep* (56 : 6); łątwi *a.* łątwy *Mącz* (2).

-ą- (139), -a- (31); -a- *OrzQuin*, *BudBib*, *BiałKaz*, *CzechRozm*, *KarnNap*, *Calag* (2), *GórnRozm* (2), *KochProp*, *GostGospSieb*, *JanNKarGórn*; -ą- : -a- *MurzNT* (1 : 1), *GroicPorz* (3 : 1), *KrowObr* (1 : 2), *OrzRozm* (1 : 1), *KwiatKsiąż* (4 : 1), *Mącz* (74 : 2), *SienLek* (4 : 4), *KuczbKat* (1 : 1), *Oczko* (3 : 4), *GostGosp* (3 : 2).

comp i sup (34 + 3) (n)lątwiejszy (37); -ejszy (4) *SienLekAndr*, *Oczko*, *KochPieś*, *JanNKarGórn*; -éjszy *KochProp*; -(e)jszy (32).

sg m N łątwi, łątwiejszy (117). ◊ *G* łątwiejsz(e)go (2). ◊ *A* łątwi, łątwiejszy (2). ◊ *I* łątwim (1). ◊ *f N* łątwią, łątwiejszą, nąłątwiejszą (35); -ą (33), -a (1) *MurzNT*, -(a) (1). ◊ *G* łątwi(e)j, łątwiejsz(e)j (5). ◊ *A* łątwią, łątwiejszą (7). ◊ *I* łątwią (1). ◊ *n N* łątwié, łątwiejszé (27); -é (1) *MurzNT*, -(e) (26). ◊ *G* łątwiégo, łątwiejszého (11); -ého (2) *OpecŻywSandR*, *SienLekAndr*, -ego (1) *MurzHist*; -(e)go (8). ◊ *A* łątwi(e), łątwiejsz(e) (4). ◊ *pl N m pers* łątwi (3). *subst* łątwié (8); -é (3), -(e) (5). ◊ *G* łątwych, łątwiejszych, nąłątwiejszych (4). ◊ *A subst* łątwie (5); -e (1), -(e) (4). ◊ *I m* łątwimi (1). *f* łątwiejsz(e)mi (1). *n* łątwimi, łątwiejszymi (2). ◊ *du A subst (cum nm)* łątwi(e) (1) *GórnDworz*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

1. *Nie sprawiający trudności, prosty; właściwy; facilis, perfacilis Mącz, Calag, Calep, Cn; aequus, illaboratus, levis, perspicuus, placidus, planus Mącz; explicitus, nulla re implicatus Cn (209) : BierEz R4; Reieftr łatwiego nalezieniá dzieiow albo kapitula. OpecŻywSandR nlb 2; FalZioł V 30v; GlabGad M2; MurzHist H2v, I2v; MurzNT 93v; GroicPorz B4, nn; A on vmyślnie y łatwią rzecz zátрудniác będzie/ A za tego máło widzím przy káżdym wrzędzie. GroicPorzRej C3v; KrowObr 157 [2 r.]; OrzRozm L2v; BielKron 240v; OrzQuin I2v; Illaboratus, Latwi/ nieciężki/ to yeft/ nie s trudnoścíá ucziniony. Mącz 181a; Perspicuus, Yáwny/ wiadomy/ łątwi. Mącz 406b, 48a, 57d, 181a, 231c, 303a, 325d (16); SarnUzn C4v; SienLek 14v, 21v, 45v, 83v; SienLekAndr a3; Nálazłem ia w fwey głowie dwie łątwie drodze/ iz w krotkim czefie/ bárzo wielkie pieniądze zebrác możem GórnDworz P3v, G, Bb4, Ee4v; KuczbKat 410; BudBib Iudith 9/5; Iáko pierwsze rodzice náfze ták y naz dzieli grzech od Páná Bogá/ Czemu? Łatwią przyczyną spyfímá/ się pokázuie BiałKaz A4v; wwánnie siedziéc/ ieft rzecz ták łątwia/ iáko która może być z nąłątwieyfzych Oczko 24, 6, 24; Calag 329b, 330a; CzechEp 327; A Polícze wáfzey coby to wádziło/ gdyby Szláchtá miefzkáá w Mieście? pewnie y obyczáie byłyby lepśze/ y fpráwiedliwość łątwieyfza y bogactwo dáleko wiefśze GórnRozm H2v; ActReg 7, 95; Calep 431a, 779a, 832b; Vrzędnik žadney rzeczy bez qwitu dla łątwieyfzey liczby nie ma dawác/ áni oddawác GostGosp 16, 2, 72, 166; A cofz ieft łątwieyfzego, iáko Krzywdę vczynić przyiacielowi fwoiemu [errata zmienia: krzywdę pztziaćielowi [!] vczynić fwoiemu.] CiekPotr 47.*

łatwi do czego (55): rzeczy máią być do ńtrawienia łatwie/ á coby ńy w krew nalepńzą obrociły *Oczko* 28, 24, 31; *Facilis – Latwi do vczynienia. Calep* 405a, 34b, 161b, 227b, 229a, 268a (51); *JanNKarGórn* H2.

łatwi komu (7): *BierEz* G4v; then wáńz ńmyflony Zołtarz ieft prońtym ludziom łatwieńzy *KrowObr* 156; do ktorych [*majętności*] iż złoczyńcy łatwy przyńtęp/ przeto ńrogie o złodzieństwo karánie ieft pońtánowane *GórnRozm* B4v; *ActReg* 107; *RybGęńli* D2v; *GórnDworz* N3; *KochProp* 15.

łatwi ku czemu (55): áby wńzytká ńpráwá tych kńyżęzek łatwieńza ku poięciu y ku pámiętanu byńá/ rozdzielilem ná cztery częńci. *GroicPorz* C; *KwiatKsiąż* B2v; *Tolerabilis, Znońny/ co łatwie* yeft ku wycierpieniu y wytrwaniu. *Mącz* 457b, 91b, 127b, d, 215c, 217b (42); *SienLek* 7, 8, 8v; *GórnDworz* F2v, F3v, F5v, L5, N3; *StryjKron* 612; *KochProp* 15; *GostGosp* 156.

W pończeniach szeregowych (4): *Planus metaphorice, Iáńny/ Iáwny/ Latwi. Mącz* 303a, 190a; [*aby dworzánin*] mowiń/ obieráiąc ńłowá wńalne/ iáńne/ łatwie/ dobrze złożone/ á te ktorych by pońpolicie wńywano *GórnDworz* F8v; tylko ná ten czás przy pánu ńtać/ y po ty go chńcieć ńłucháć/ poki by co łatwiego/ lekkiego/ y mięgo rońkázowań *CzechRozm* 100v.

W przeciwwstawieniach: »łatwi ... przytrudnieńszy (2), trudny (8), zębaty (1)« (11): Druga drogá ieft niewoley/ Bárzoć łatwi przodek v niey: Ale koniec bárzo trudny *BierEz* F, F; *OrzRozm* A3; *Mącz* 304b; iákie pińanie mamy bárziew chwalić/ owoli práwie łatwie/ czyli to ktore ieft trońzkę zębate. *GórnDworz* F4, F3v, F5v [2 r.]; *CzechRozm* 100v; *CzechEp* 89; *NiemObr* 93.

W charakterystycznych pończeniach: *łatwi(-a) dowod, droga (6), odpowiedź (4), rzecz (5), sprawa; tym łatwieńszy.*

Przysłowie: Zwyczáy łatwie rzeczy czyni. *BierEz* H3v.

Wyrażenia: »mowa łatwia« (2): mowá ma być łatwia/ bo gdzie kto trudnie/ á wwikńáno mowi ták to ieft prońna mowa *GórnDworz* F3v, F3v.

»łatwia sprawa« (1): czemu *Krwińtęgo/ co Sanguineum zowią/ nieprzyńczamy/ łatwia ńpráwá/ iż ten w Cieplicach niéma nic czynić Oczko* 33v.

Szeregi: »jasny a łatwi« (2): *Mącz* 446a; Przeto iáńnymi á łatwimy ńłowy/ ktore bez trudnońci wńyńcy poięć mogá/ Páńterze vczyć będą *KuczbKat* 124.

»krotki a łatwi« (1): Ná to krotka á łatwya odpowyeńz może być. *GliczKsiąż* 07 v. [*Ponadto w pończeniach szeregowych 2 r.*].

»łatwieńszy i otworzyństy« (1): tákże iedny mieńycá drugimi wykńádáią/ á zwńalzczá trudne łatwieńzymi y otworzyńtymi. *CzechEp* 89.

»łatwi i (a) snadny« [*szyk 2 : 1*] (3): *GroicPorz* b; Szukać pońmiewácz mądrońci/ á nienáyduie: náuká mądrych ńnádna á łatwia. *Leop Prov* 14/6; Tedy tu iefcze bárzo łatwe y ńnádne z Wńoch wty ńtrony żęglowánie vkażę *StryjKron* 71.

»łatwieńszy i pozornieńszy« (1): będzie lepiej dworzáninowi wedle ńwego zdánia obráć s tych drugich łatwieńsze y pozornieńsze ńłowo/ á zániecháć Czeńkiego *GórnDworz* F5v.

Wyrażenia przyimkowe: »za łatwieńszymi godzinami« = *w wolnieńszej chwili* (1): Czemu ńie przyiáciele y ńłudzy przypátruiąc/ vprońili áby zá łatwieńszymi godzinami/ ńińtow álbo kart kilkanańcie Dozoru domowego nápińać kazań *GostGospSieb* +3v.

»za bardzo łątwie pieniądze« = *tanio* (1): Vilissime constat, Zą bårzo łątwie pieniądze może być íprawiono. *Mącz* 418a.

N sg f w funkcji przysłówka: »(na)łątwiejsza« [*w tym: łątvia (łątwiejsza) to* (5)] (9): *SarnUzn* C5; *iefli* íe oná *Ich Miłofciam* nie podoba/ łątvia to/ *niechay* íą mnie przyrzucą *GórnDworz* Bb8; *Łatvia* to bårzo/ ábowiem kto chce áby go miłowano/ *trzebá* żeby íam miłował *GórnDworz* Ccv, P2, Y5; *Strum* F3; *KochPieś* 28; *To ty czyniíz* co íeft nałątwieyíza. *CiekPotr* 47; *IVżcíby* to łątwieyíza: *gdyby* íe ták ítáło *PaxLiz* C2v.

W przeni (2) :

Wyrażenie: »łątwie lekarstwo« (1): *A naprzod* káždy z was *Panu Bogu* dziekuy/ *zá* tę łątkę wyfoką/ [...] *íz* przeciw ták *ciężkie^{mv}* grzechowi/ *dał* ták łątwie lekárftwo/ *chcąc* was mieć íynmi íwymi/ *y* *diedzicmi* chwały *niebieskiey*. *KarnNap* C2.

Szereg: »miły abo łątwi« (1): *Abowiemci* iarzmo *moie znośné* [*blandum*] (*marg*) *miłe* abo łątwie (-) *MurzNT* *Matth* 11/30.

a. *Skłonny, podatny; facilis, flectus, pronus* *Mącz* (21) : *A wízakoż* wízíftcy *żdzieínftwa* w nauki *y* w *prace* *maią* być *podani*: *poki* íą łątwie *vmysły* *młodzieńczykow*/ *poki* *miękichne* *lata* *KwiatKsiąż* E3v.

łątwi do czego (9): *Placabilis* – łątwi do *ufpokoienia*, do *vfmierzenia*. *Calep* 810b, 329b, 338a, 391a, 393b, 511b (9).

łątwi ku czemu (11): *á* *ktorzi* *maią* *krew łątwią* *ku zapaleniu*/ *tym* *gdy* *słońce* *pali* *wpokoiu* *być* *przynależy*. *KwiatKsiąż* N4v, C2; *Ad liberaliter vivendum facile contentus*, *Ku rządnemu* *życiu* *bårzo* *łątwi* *á* *skłonny* *Mącz* 447b, 62d, 93b, 94b, 498b (9).

2. *Łagodny, dobry; aequus, exorabilis, placabilis, tractabilis* *Mącz* (6) : *Se aequum praeberere*, *Dać* *íe* *łątwim* *uznać*. *Mącz* 316d.

łątwi w czym (1): *Bądźcie* *bráterską* *nápełnieni* *miłością*/ *miłościérni*/ *łątwi* *w* *rozmowie* *KolakSzczęśl* B4v.

W przeciwstawieniu: »łątwi ... srogi« (1): *y* *maią* *íe* *tego* *bårzo* *ítrzedź*/ *ízeby* *im* *nienázbyt* *łątwimi*/ *áni* *też* *nażbyt* [!] *frogimi* *bywáli*. *KwiatKsiąż* E4v.

Szereg: »łątwi, (a, i) *powolny*« [*szyk* 2 : 1] (3): *Mącz* 109d, 461a; *iefliby* *w* *poíufznym* *powolne* *y* *łątwe* *przyzwolenie*/ *á* *w* *rofkázuiącym* *nabożne* *było* *pomiárkowanie*. *CzechEp* 132.

Synonimy: **1.** *dobry, jasny, krotki, lekki, prędki, snadny*; **a.** *miękki, skłonny*; **2.** *lekki, łaskawy, miękki, miłościwy, miły, powolny, wdzięczny*.

Cf **ŁACNY, ŁACWY, NIELATWI**